

Saopštenje za javnost

Peta javna debata-monitoring realiziranja planiranih aktivnosti u periodu 06.02.2009. – 06.05.2009. godine

« Počinioci i žrtve krivičnih djela su naša djeca-spriječimo maloljetničko prestupništvo »

Centar za kulturu dijaloga je, je 6.05.2009. godine u prostorijama UNITIC-a u Sarajevu, održao petu javnu debatu « Počinioci i žrtve krivičnih djela su naša djeca - spriječimo maloljetničko prestupništvo ».

Cilj debate bio je monitoring realizovanih - obećanih aktivnosti na rješavanju problema maloljetničkog prestupništva u periodu 06.2.2008. - 06.05.2009. godine. Ideja vodilja bila je pozvati na odgovornost vladin i nevladin sektor, da na osnovu obećanja datih tokom prethodne četiri debate, javnosti iznesu konkretne, precizne i veoma jasne podatke o tome šta je učinjeno na polju prevencije maloljetničkog prestupništva. Iako se radilo o petoj po redu javnoj debati, organizator se i ovoga puta susreo sa prebacivanjem i poricanjem odgovornosti i nadležnosti između institucija vlasti, netransparentnom suradnjom između vladinog i nevladinog sektora i nadasve – poraznim realiziranim rezultatima u svim društvenim segmentima.

Debata je tekla u okviru sljedećih segmenta: pravosuđe i bezbjednost – voditelji segmenata Adis Arapović (Centar Civilnih inicijativa), obrazovanje – voditeljica segmenta Ranka Katalinski (pedagog i psiholog), nevladine organizacije – Adis Arapović, sa posebno naglašenom ulogom institucija državne vlasti: Ministarstva ljudskih prava i izbjeglica BiH – koordinacijsko tijelo za implementaciju Strategije protiv maloljetničkog prestupništva i Vlada Kantona Sarajevo. Sve instance vlasti i nevladin sektor, pozvani su da CKD - u dostave izvještaje o radu u proteklom periodu, zbog autentičnog izvještavanja javnosti. Organizator je prije debate izvještaje o radu dobio od: Prosvjetno pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo i Ministarstva civilnih poslova BiH (dopis, ne izvještaj), pismo podrške javnoj debati člana Predsjedništva BiH gospodina Željka Komšića, dopis od Federalnog ministarstva pravde kojim je najavljeno odsudstvo predstavnika ovog Ministarstva, a nakon završetka debate Plan aktivnosti za naredni period od Ministarstva sigurnosti BiH. Segmenti su vođeni isključivo u okviru obećanja i preporuka datih na prethodne četiri debate, a svako uopštavanje i davanje novih obećanja, Centar za kulturu dijaloga je onemogućavao, jer se time osporavao postavljeni cilj debate, rizikujući tako da organizator zadrži etiketu „Centra za nekulturu dijaloga“, stečenoj na četvrtj javnoj debati. Etiketiranje titulom „nekulture dijaloga“ nije izostalo ni na petoj debati, a u vezi s tim organizator je zaključio: „Svaki puta dobijemo odgovor da smo Centar za nekulturu dijaloga, upravo onoga trenutka kada ne dobivamo odgovore, a ako je nekultura dijaloga vraćanje pitanja na temu pitanja, onda prihvaćamo javno da jesmo Centar za nekulturu dijaloga“. U dopisu – pozivu na javnu debatu, precizirano je da se radi o monitoringu „obećano – realizovano“, a u okviru koga su po segmentima dobiveni sljedeći rezultati:

PRAVOSUĐE

- U kojoj fazi parlamentarne procedure je donošenje izmjena Zakona o izvršenju krivičnih sankcija FBiH, da li postoje izmjene i koje su konkretno izmjene?

S obzirom da je Ministarstvo pravde FBiH - „Ministarstvo malog kapaciteta“, koje zbog nedovoljnog broja ljudi nije moglo obezbijediti predstavnika na javnoj debati, kako je CKD obavješten prije njenog održavanja, iz ovog Ministarstva organizator je dobio izvještaj o realizovanim aktivnostima. Od petnaest pitanja koja su se sasvim direktno ili indirektno odnosila na Ministarstvo pravde FBiH, izvještaj je dao odgovore samo na tri. Iz izvještaja se može saznati da je donošenje izmjena Zakona o izvršenju krivičnih sankcija FBiH, još uvijek samo u parlamentarnoj proceduri.

Ni nakon pet javnih debata nema konkretnih pomaka u riješenju ovog pitanja.

- Da li je preregistriran Zavod Hum?

Niko od predstavnika Zavoda Hum nije prisustvovao na javnoj debati. Predstavnica Koordinacionog tijela za implementaciju Strategije na debati je istakla: „.....Koordinaciono tijelo je postavilo pitanje namjene zavoda Hum, s obzirom da je članom 7 predviđeno da se u Zavodu Hum smještaju djeca po odluci Suda i organa starateljstva. Po našem mišljenju bilo je nužno razdvojiti te dvije odvojene (ovaaj aaa) da kažem institucije ili oblasti i tim povodom mi smo do sada održali 2 sastanka s Upravnim odborom, inicirali smo izmjenu Zakona o preuzimanju prava i obaveza osnivača na Ustanovama socijalne skrbi.“

Zavod Hum ne samo da nije preregistriran, već je njegova preregistracija samo u fazi iniciranja. Direktor Zavoda Hum još uvijek nije izabran: „Aaa informacija dakle precizna, vezano za pitanje Huma, direktora Huma obzorom da se

bavimo dezinformacijama, očito je danas, je slijedeća: direktor Huma nije imenovan. Dakle upravni odbor je dostavio listu kandidata za direktora.“ - Mirsada Poturković, direktorica javne ustanove Kantonalni centar za socijalni rad.

- **Da li je izuzet Zakon o Zavodima iz paketa zakona o socijalnoj zaštiti koji nisu regulirani?**

U „Izveštaju o radu“ koje je CKD dobio od Ministarstva pravde FBiH konkretnog odgovora na ovo pitanje nije bilo. Ono što je Ministarstvo pravde FBiH, ipak, nedvosmisleo i precizno u Izveštaju naglasilo bilo je poricanje nadležnosti i odgovornosti nad Zavodom Hum, prebacujući je na Vladu Kantona Sarajevo, što su opravdali sljedećom rečenicom: „*S tim u vezi, a osobito u smislu zavoda u Sarajevu - Hum i Vogošći, upućujemo vas na Zakon o preuzimanju prava i obaveza osnivača nad ustanovama socijalne skrbi u Federaciji BiH.*“ Zahvaljujući intervenciji Premijera Vlade KS – Besima Mehmedića, prebacivanje nadležnosti konačno je razriješeno, citiranjem člana 10, istog Zakona kojim Ministarstvo pravde FBiH poriče svoju nadležnost nad Humom – Zakona o preuzimanju prava i obaveza osnivača nad ustanovama socijalne skrbi u Federaciji BiH : „*nadzor nad stručnim radom, nadzor nad zakonitošću rada Zavoda vrše Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, **Federalno ministarstvo pravde**, Federalno ministarstvo zdravstva, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke svako u okviru svoje nadležnosti.*“

Ne samo da Zakon o Zavodima nije izuzet iz paketa o socijalnoj zaštiti, već je na debati pokazano da institucije vlasti nisu ni upoznate sa sadržajem Zakona koji ih obavezuju na djelovanje.

- **U kojoj fazi parlamentarne procedure je donošenje Zakona o maloljetničkoj delikvenciji? Da li je usvojen Nacrt zakona o maloljetnim počiniocima krivičnih djela?**

Debata – izvještaj Ministarstva pravde FBiH nije dao odgovor na ova pitanja.

BEZBIJEDNOST

- **Da li je otvoren zatvor za maloljetnike - Orašje ?**

Iz Ministarstva pravde FBiH su CKD obavijestili da je otvaranje zatvora za maloljetnike u Orašju višegodišnji projekt koji iziskuje poštivanje svih evropskih propisa i da se otvaranje zatvora za maloljetnike, u NAJBOLJEM slučaju može očekivati 2011. godine.

Zatvor za maloljetnike ne samo da nije otvoren, već njegova gradnja nije ni počela. Konkretnih pomaka u odnosu na pročlu javnu debatu, na rješavanju i ovog pitanja – nema.

- **Šta podrazumijeva program i akcioni plan koji provodi Ministarstvo sigurnosti BiH na polju maloljetničkog prestupništva?**

„*Mi smo izradili program prevencije i poslali ga svim institucijama, znači na svim nivoima aaa uključujući i nevladin sektor. Mi smo poslali mnogim nevladinim organizacijama ovaaj na mišljenje i mi u suštini u nekih 20, 10 do 20 dana, trebamo zaokružiti taj program prevencije i poslat ga (ovaj) na Vijeće Ministara na usvajanje. Program prevencije u suštini, mi smo posvetili u programu prevencije značajno mjesto porodici, odgovornom roditeljstvu, zdravstvenom odgoju i kvalitetnom obrazovnom i socijalnom sistemu, običnoj brizi zajednice za mlade za djecu i mlade.*“

Na debati su ovo i jedine konkretne i jasne informacije koje smo dobili o programu i akcionom planu koje provodi Ministarstvo sigurnosti BiH, a koje su po svemu sudeći sasvim nedovoljne. Implementacija plana i programa, godinu dana nakon, još nije počela. Tačnije, kako se na debati čulo „**imamo implementaciju, usvajanje, implementiranje i implementaciju implementacije u jednom.**“ Posebna nedoumica ostaje i činjenica da je predstavnik ovog ministarstva na debati CKD-u ponudio sasvim novi plan o tome šta akcioni plan i program podrazumijevaju, od onoga koji je CKD ranije dobio od ovog Ministarstva, tako da debata nije dala odgovor na ovo pitanje.

- **Da li je poboljšana suradnja između MUP-a i pravosuđa?**

„*Ja mislim, moje mišljenje je skromno - jeste da ta saradnja nije bila ni pogoršana“ – „Problem je onda nastao onog momenta kad vi privedete maloljetnog delinkventa u onom dijelu koji treba da uradi pravosuđe, pravosuđe uradi svoj posao, ali ga ne može realizovati zbog nepostojanja institucija.*“

Debata je donijela zaključak da je saradnja MUP-a i pravosuđa uvijek bila dobra, ali dora saradnja bez konkretne mogućnosti djelovanja ne rješava ovo pitanje.

- **Šta učiniti sa maloljetnim prestupnicima – povratnicima u izvršenju krivičnih djela?**

„Evidentirano je 177 krivičnih djela koja su počinili maloljetnici a da je 49% su počinili višestruki povratnici. Znači opet imamo vruć krompir u rukama, opet imamo situaciju da maloljetnici u toku jedne kalendarske godine ili u toku jednog dana počine jedan te isti maloljetnik jedno ili 2 ili 3 ili 5 krivičnih djela, je li. Aa što nameće uročno – posljedično je li vezano nameće pitanje i evo ja sam konačno u medije rekao po stoti put govorim i ponavljam da je državi Bosni Hercegovini ne samo Kantonu Sarajevo i ovaj kada govorimo o maloljetničkom prestupništvu ne možemo govoriti samo za Kanton nego moramo govoriti o državi jer sve su to djeca je li u čitavoj Bosni i Hercegovini.“

U igri „vrućeg krompira“ debata je, samo, prepoznala još jedan problem, ali ne i dala konkretan odgovor na pitanje.

- **Da li se bilježi broj prijava nakon 23.00 h?**

„U Kantonu Sarajevo evidentiran je 21 slučaj da su maloljetnici zatečeni poslije 23 sata i u svim slučajevima su izdati prekršajni nalozi roditeljima.“

Broj prijava iza 23.00 se bilježi, ali se one ne odnose na činenje krivičnih djela, već samo na boravak iza 23.00 h. Predstavnik MUP KS ističe da se najveći broj krivičnih djela koje počine maloljetnici dešava iza podne i u ranim večernjim satima, tako da povećan broj prijava iza 23.00 nema konkretne preventivne korake, o čemu svjedoči i činjenica da s ebroj maloljetnih počinioca krivičnih djela u odnosu na prošlu godinu – povećao.

OBRAZOVANJE

- **Da li su obezbijedena sredstva za vannastavne aktivnosti i škole otvorene besplatno za učenike subotom i nedjeljom?**

„Molim vas. Nemojte da mi uvlačite. Ja sam državni službenik. Nemojte da me uvlačite ni u kakva pitanje politikantstva. Dakle ovdje što je grad obećao da će dati za video nadzor dao je, da će dati osnovnom školama, podržati 450 000 maraka - uradio je. Samo dozvolite. Nemojte. Da će podržati srednje škole uradio. Da će zajedno sa Kantomom (ovaj) napraviti i proširiti uslove za bavljenje sportom uradio. Imamo 2 terena zajedno sa Kantomom.“ - Grad Sarajevo

Grad Sarajevo nema namijenjena sredstva za vannastavne aktivnosti u školama. Na debati se čulo da će Grad Sarajevo raspisati Javni poziv za 2009. godinu za nevladine organizacije, a kojim su predviđena sredstva od 200.000 KM. Na ovaj Javni poziv se mogu prijaviti i škole, za realizaciju vannastavnih aktivnosti. Davanje odgovora na pitanje zašto Grad nema posebna sredstva za vannastavne aktivnosti, za predstavika Grada je „politikanstvo“.

- **Da li se aktivnosti koje se odnose na prevenciju delikvencije primjenjuju u školama?**

Prema izvještaju koji je organizator dobio od PPZKS, aktivnosti se provode, ali te aktivnosti se ne razlikuju mnogo od obavljanja svakodnevnih aktivnosti koje PPZKS obavlja.

NEVLADINE ORGANIZACIJE

- **Da li i ko financira projekte nevladinih organizacija u vezi sa maloljetničkim prestupništvom, ko prima i kako se ta sredstva troše, te koji su rezultati postignuti?**

„Činjenica je da ste vi prošle godine zaista raspisali javni konkurs za dodjelu granta Podrške neprofitnim organizacijama i pojedincima za 2008. godinu. Identičan javni poziv je bio raspisan ove godine. Od 15 navedenih tačaka nijednu, nijedna od navedenih tačaka se ne odnosi na maloljetničko aa pres prestupništvo preventiranje ili bilo šta slično? S toga da li odgovornost leži na nevladinim organizacijama koje su se prijavljivale na konkurs? Uobičajeno je da se nevladine organizacije prilagođavaju, i prijavljuju na ono što je ponuđeno javnim pozivom a da se ni u jednoj od tačaka ne nalazi maloljetničko prestupništvo u ime vašeg Ministarstva.“ organizator

Odgovor na ovo pitanje debata nije dala: „Ja ću vama ostati uskraćena za taj odgovor. Ja sam došla kao zamjena za kolegincu“ – glaslo je odgovor iz Ministarstva civilnih poslova. **Netransparentnost tendera i javnih poziva za nevladin sektor, misteriozne nevladine organizacije koje dobijaju novac za projekte, a čija je imena debata uporno sakrivala, uskratili su odgovor i na ovo pitanje.**

Nije samo Ministarstvo civilnih poslova uskratilo odgovore na pitanja o nevladinom sektoru. Iz Ministarstva ljudskih prava i izbjeglica, odgovor na pitanje zašto je Javni tender za projekte za 2008. samo upisivao nevladine organizacije u izvjesnu „bazu podataka“, a ne dodjeljivao projekte – nismo dobili odgovor. Novac za realizaciju projekata dobile su nevladine organizacije koje nisu ni aplicirale na Javni tender, a na pitanje koje su to organizacije, predstavica ovog Ministarstva,

također nije dala odgovor, ali ni demantirala činjenicu da neke NVO realiziraju projekte, da imaju suradnju sa NVO-ima, ali se predstavnica ovog ministarstva nije mogla sjetiti sa kojim NVO-ima imaju dobru suradnju.

MINISTARSTVO LJUDSKIH PRAVA I IZBJEGLICA BiH – KOORDINACIJSKO TIJELO ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE PROTIV MALOLJETNIČKOG PRESTUPNIŠTVA

- U kojoj fazi je procedura uspostavljanja *Vijeća za djecu* koje je trebalo biti ponovo uspostavljeno pri Ministarstvu za ljudska prava?

Već dvije i po godine Vijeće za djecu ne funkcioniše, a nekadašnji direktor – Slobodan Nagradić, još uvijek nije razriješen funkcije.

GRAD SRAJEVO

„Prošle godine ste govorili, takođe na javnoj debati, da Grad ima tačku: Podrška nevladinim organizacija.“ – „**Ja ne znam ko je to govorio..**“; „**Ja sam državni službenik.**“; „**Ja nisam ovdje dobre volje, ja primam platu.**“ – molimo vas da precizirate vaše odgovore na posljednja tri mjeseca – „**Ako je ovo Centar za kulturu dijaloga, ja očekujem kulturniji odnos prema onim koji izlaže s vaše strane posebno. Pustite me da završim!**“ - molimo vas da precizirate vaše odgovore na posljednja tri mjeseca – „**dakle dakle, ali vi mene pitate za 3 mjeseca. Za 3 mjeseca je Grad čekao hoće li se budžet dobiti. Ako me to pitate...**“ Grad Sarajevo

Svako odstupanje od pitanja i vremenski određenog perioda za izlaganje, jasno preciziranog u pozivu debate, CKD je strogo ograničavao, jer se to odstupanje direktno kosi sa, još na prvoj javnoj debati određenim ciljem – riješiti problem maloljetničkog prestupništva! Bilo je potrebno da organizator još jednom dobije etiketu Centra za kulturu dijaloga da bi saznali da je Grad u posljednja tri mjeseca čekao usvajanje budžeta, a ne riješavao problem.

Ponovljeno prebacivanje nadležnosti i odgovornosti, izjave: „*ne znam*“, „*nisam u mogućnosti sada da dam odgovor, ali poslaćemo vam napismeno*“, „*Ja sam državni službenik*“ „*Ja nisam ovdje dobre volje, ja primam platu*“, monitoring obećano – realizvano sa poraznim rezultatima, jasan su dokaz da na polju rješavanja problema maloljetničkog prestupništva, ne samo nema pomaka, već još uvijek nema jasno preciziranih obaveza i odgovornosti između vladinog i nevladinog sektora, ali i građana. Sve dok problem maloljetničkog prestupništva bude gledan kao problem koji će riješiti neko drugi, a naš aganžman vidimo samo ako je dobro plaćen, dešavat će se da će maloljetne ubice hodati slobodne gradom, jer nema institucija koje bi ih zajedničkom saradnjom mogle zbrinuti. Sve dok ne bude shvaćeno da su počinioci i žrtve krivičnih djela, u direktnoj vezi sa svima problem će biti „*igra vrućeg krompira*“, bez konkretnih pomaka u njegovoj prevenciji. Organizator iskazuje nadu da je V debata imala uspjeha, bar u činjenici da su konačno precizirane nadležnosti između svih slojeva društva i da će do šeste debate konačno biti viđeni pomaci.

Nažalost broj prisutnih na debati pokazuje da interesa za rješenje ovog problema kao da i nema više. Na prvoj debati bilo je prisutno preko tri stotine učesnika, a na posljednjoj jedva stotinjak.

Problem, nažalost nije ni djelomično riješen, najveći dio aktivnosti nije ni započet sa provedbom, a već su interesi fokusirani umjesto na mladima na brojnim drugim pitanjima. Mladi su prioritet, zar ne?